

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE SERAFIM ROSE

Scrisori

© 2001 NIKODEMOS ORTHODOX
PUBLICATION SOCIETY

P.O. Box 383, Richfield Springs, NY 13439

(Folosirea prezentei versiuni românești pentru traducere într-o altă limbă este interzisă.)

© Holy Trinity Monastery, Jordanville, NY 13361

© Pentru această ediție, Editura Areopag

(Textul a apărut inițial cu același titlu la Editura Buna-vestire, Galați 2003)

ISBNEditura Areopag 978-606-8451-64-0

**NE VORBEȘTE
PĂRINTELE SERAFIM ROSE**

Scrisori

Traducere: Ștefan Francisco Voronca

Carte apărută cu binecuvântarea
Înalt Preasfințitului Arhiepiscop
Justinian Chira
al Episcopiei Maramureșului
și Sătmarului

 librăria
ORTODOXIA
Editura Areopag
București, 2014

Predoslovie la ediția românească

„Ceea ce m-a surprins cel mai mult la părintele Serafim a fost faptul că în fața mea se afla un om care se jertfea pe deplin pentru Dumnezeu, pentru Adevăr. Nu era vreun profesor universitar ce primea un salariu confortabil pentru a fi un răspânditor al cunoașterii, nici nu era vreun conducător religios ce tânjea să îi fie așezate la picioare putere, influență sau măcar un vas cu fructe, precum făceau *maestrii spirituali* care aveau, pe atunci, discipoli prin zonă. El nu trăia în religie pentru avantajele pe care le-ar fi putut obține de acolo; nu căuta un sprijin, nici să se *bucure de o viață spirituală*. Era doar un călugăr simplu ce căuta Adevărul mai presus de toate”, scria părintele Damaschin Christensen, autorul biografiei Cuviosului de la Platina.

Considerăm că volumul de față va fi mai bine înțeles de către cititori dacă aceștia vor afla câte ceva despre marile frământări spirituale prin care a trecut Eugene (viitorul părinte Serafim) Rose. Ne putem regăsi în ele, în măsură mai mică sau mai mare, tot așa cum în răspunsurile la care a ajuns părintele Serafim – și în cele pe care le dă în scrisori lui Alexie Young - putem regăsi răspunsuri la unele dintre întrebările pe care ni le punem.

„În copilărie - scrie părintele Damaschin despre părintele Serafim - era copilul proverbial, ascultător și dornic de învățătură. După liceu, însă, a început să caute, plin de pasiune, răspunsul la întrebarea «De ce?» – și, neaflându-l în societatea în care a fost crescut, a început să se revolte. A refuzat să accepte răspunsurile acceptate de ceilalți. Aceasta se petrecea la începuturile

timpurii ale culturii moderne, în anii 1950. Părintele Serafim a devenit student al unuia dintre primii pionieri ai acestei culturi - Alan Watts (despre care a realizat mai târziu că este un maestru al imposturii) și, apoi, un budist boem, în San Francisco. A învățat chineza veche pentru a studia *Tao Te Ching* și alte texte orientale în original, nădăjduind că astfel va pătrunde în inima înțelepciunii lor. Până la această dată, respinsese pe de-a-ntregul creștinismul protestant al copilăriei sale, pe care îl privea ca fiind lumesc, slab și fals; a ridiculizat conceptul protestant despre Dumnezeu, zicând că «Îl așează pe Dumnezeu într-o cutie». L-a citit pe Nietzsche până ce cuvintele profetului au început a-i răsună în suflet cu o putere electrizantă, infernală.

În tot acest timp, el căuta Adevărul cu mintea sa, dar Adevărul îl evita. A căzut într-o stare de deznădejde, descrisă în anii de mai apoi ca un iad viu. A simțit că nu se potrivește în lumea modernă, nici chiar în familia sa, care nu l-a înțeles. Era ca și când s-ar fi născut fără de loc, în afara timpului. Îi plăcea să hoinărească sub cerul înstelat, dar simțea că nu e nimic acolo care să îl cuprindă – niciun Dumnezeu, nimic. *Neantul* budist l-a lăsat gol, precum pățise și întemeietorul mișcării *beat*, Jack Kerouac; și, precum Kerouac, părintele Serafim s-a apucat de băutură. A început să bea vin cu voracitate, iar apoi cădea epuizat la podea, strigând către Dumnezeu să îl lase în pace. Odată, pe când era beat, a înălțat pumnul către ceruri, din vârful unui munte, blestemându-L pe Dumnezeu și provocându-L să îl osândească iadului. În deznădejdea sa, i se părea că merită să fie osândit pe vecie de mânia lui Dumnezeu, numai să fi putut ști, în mod empiric, că Dumnezeu există – și să nu rămână într-o stare de nepăsare. Dacă Dumnezeu l-ar condamna la iad, atunci cel puțin ar simți, pentru o clipă plină de fericire atingerea lui Dumnezeu și ar ști cu siguranță că El putea fi ajuns. (...) În căutarea sa prin diferitele tradiții religioase stră-

vechi, părintele Serafim s-a dus odată să viziteze o biserică Ortodoxa Rusă. Mai târziu, a scris despre această experiență:

«Vreme de ani am fost satisfăcut în studiile mele de faptul că eram *deasupra tuturor tradițiilor*, dar cumva și credincios lor... Când am vizitat o biserică ortodoxă, a fost doar ca să vad o alta *tradiție*. Însă, când am intrat pentru prima dată într-o biserică ortodoxă (una rusească, în San Francisco), ceva mi s-a întâmplat, ceva ce nu mai trăisem într-un templu budist sau în alt templu oriental; ceva îmi rostea în inimă că sunt *acasă*, că întreaga mea căutare luase sfârșit. Nu am știut cu adevărat ce înseamnă aceasta, căci slujba mi-a fost destul de inaccesibilă, fiind într-o limbă străină. Am început să particip la slujbele ortodoxe mai des, învățând treptat limba și obiceiurile... Prin expunerea mea la Ortodoxie și la ortodocși, am început să conștientizez o idee nouă: Adevărul nu era doar o idee abstractă, căutată și cunoscută de către minte, ci era ceva personal – chiar o Persoană – căutată și iubită de către inimă. Și astfel L-am întâlnit pe Hristos»”.

La ce măsură duhovnicească a ajuns părintele Serafim mergând pe calea predanisită de mărturisitorii Tradiției Ortodoxe putem înțelege citind câteva fragmente din jurnalul său:

„Noi, cei ce ne numim creștini, nu trebuie să așteptăm nimic altceva decât să fim răstigniți. Căci a fi creștin înseamnă a te răstigni, în aceste vremuri și în oricare alte vremuri, de când Hristos a venit întâia dată. Viața Sa este model - și avertisment - pentru noi toți. Trebuie să fim răstigniți individual, mistic, căci răstignirea deplină este singura cale către înviere. Dacă vom învia cu Hristos, trebuie mai întâi să ne smerim împreună cu El - chiar până la umilința cea din urmă, cea de a fi devorați și scuipați afară de lumea care nu ne înțelege. (...) Și trebuie să fim răstigniți la vedere, în ochii lumii, căci Împărăția lui Hristos nu este din această

lume, și lumea nu o poate primi, și nu o poate primi nici măcar un singur reprezentant al ei, nici pentru o singură clipă. Lumea aceasta îl poate primi doar pe An-tihrist, acum sau în oricare altă vreme. (...) Nu-i de mi-rare, atunci, că este dificil să fii creștin - nu este dificil, este imposibil. Nimeni nu poate accepta cu bună-știință un mod de viață care, cu cât este trăit mai autentic, cu atât mai mult duce spre autodistrugere. Și din această cauză ne răzvrătim mereu, încercăm să ne ușurăm viața, încercăm să fim creștini pe jumătate, încercăm să dobândim ce-i mai bun din ambele lumi. Până la urmă trebuie să alegem - fericirea noastră stă într-una dintre cele două lumi, nu în amândouă. (...) Dumnezeu ne dă tărie să urmăm calea răstignirii; nu există altă cale de a fi creștin.”

Cuvântul Mântuitorului, care ne-a învățat că nu există dragoste mai mare decât aceea de a ne pune viața pentru cel pe care îl iubim, ne arată că de fapt această înțelegere jertfelnică a credinței creștine ne oferă cea mai bună dovadă a sfințeniei pe care a dobândit-o părintele Serafim. Suntem creștini în măsura în care îl iubim pe Dumnezeu, și îl iubim în măsura în care ne purtăm crucea și ne lăsăm răstigniți de lumea care L-a răstignit și pe Hristos.

Părintele Damaschin mărturisește ce anume l-a impresionat la întâlnirea cu părintele Serafim¹: „am știut dincolo de orice umbră de îndoială că ar și muri pentru acel Adevăr, căci puteam simți că deja murea pentru El”².

¹ Datorită impactului pe care l-a avut asupra sa întâlnirea cu părintele Serafim, în tinerețea sa părintele Damaschin a părăsit practica Zen și a trecut la Ortodoxie.

² Toate citatele de mai sus au fost preluate din articolul părintelui Damaschin Christensen – *Ultima răzvrătire adevărată*, traducere (în manuscris) de Radu Hagiu.

Prima parte a acestui volum - *Ne vorbește părintele Serafim Rose*³, ne oferă o prezentare generală a personalității autorului și a valorii scrierilor sale. Esența acestui volum o constituie corespondența adresată de către părintele Serafim părintelui Alexie Young, un romano-catolic convertit la Ortodoxie.

Nu este o noutate faptul că tipărirea corespondenței unor anumiți stareți sau sfinți a fost primită cu multă deschidere de către cititori. În astfel de scrisori cititorii au găsit sfaturi de care aveau nevoie ei înșiși. În fond, problemele, frământările și durerile oamenilor au anumite elemente comune. Citind despre sfaturile date de un sfânt ucenicului său, regăsim sfaturile pe care le căutam.

Cu cât asemenea scrisori au fost scrise în vremuri mai apropiate de ale noastre, cu atât ne este mai ușor să facem paralele între ceea ce citim și vremurile noastre. Scrisorile pe care le veți citi vă vor surprinde prin prospețimea, prin delicatețea și prin căldura lor. Dar mai mult decât orice ele impresionează prin cugetul ortodox pe care îl emană.

Scrisorile din acest volum ar fi putut fi tipărite sub titlul *Scrisori către tine*⁴. Pentru că ție îți scrie părintele Serafim, cititorule. Părintele Alexie? Poate că nu te interesează cine este. Dar tu trăiești în aceeași lume în care trăiește și el. O lume care respinge valorile creștine pentru a primi idolii patimilor și apostaziei.

Ție îți scrie părintele Serafim, frate cititorule. Dacă ești sincer cu tine, vei recunoaște cât de greu îți este să supraviețuiești în această lume fără să pactizezi cu

³ În America a fost tipărită separat, de către aceeași editură.
⁴ Tot așa cum ar fi putut fi tipărite sub titlul *Manual pentru*

lupta duhovnicească. Cei care au citit până acum ediția americană a cărții au considerat că aceasta este o lucrare fundamentală, de mare folos pentru fiecare dintre cei care vor să meargă pe calea mântuirii și să reziste ispitelor din ce în ce mai mari ale lumii înconjurătoare.

duhul ei. Această carte, fără să fie o colecție de sfaturi duhovnicești, conține o sumedenie de elemente de mare valoare pentru toți cei care vor să țină aprinsă candelă la ortodoxă.

Și pentru că tot ți-a scris, ar trebui să știi că nici acum nu încetează să vrea mântuirea ta. Înainte de a muri, Sfântul Ambrozie de la Optina le-a spus surorilor de la Mănăstirea Șamordino – care se frământau la gândul morții starețului - următoarele cuvinte: „Dacă și aici mi-am bătut capul cu voi, pesemne că acolo nu voi mai scăpa de voi...”

Dacă în timpul vieții sale pământești părintele Serafim s-a luptat atât de mult pentru a-i învăța pe oameni să meargă pe calea cea împărătească și să respingă atât modernismul cât și falsul tradiționalism îmbibat cu fățarnicie și egoism, îndrăznim să credem că și după adormirea sa se roagă neîncetat pentru ca fiii Bisericii să meargă pe drumul cel drept.

Și dacă e foarte firesc ca la citirea unui număr atât de mare de scrisori pe care ți le-a scris să simți nevoia de a-i răspunde, să nu eziți să o faci. Pentru asta nu e nevoie nici de hârtie, nici de stilou (și nici de calculator și imprimantă).

E nevoie de câteva clipe trăite altfel. Puțin altfel. De câteva clipe în care să se vadă că prin întâlnirea cu părintele Serafim ceva în inima ta s-a mișcat. Nu cred că dacă părintele Serafim ar fi trăit i-ar fi părut bine ca scrierile sau scrisorile sale să fie citite de către oameni prea iubitori de sine ca să își schimbe viețile.

Amorțeala duhovnicească, pe care părintele Serafim a arătat-o cu degetul în piața lumii nu își are locul în viața duhovnicească. Citește, frate cititorule, și trăiește puțin altfel.

Ceea ce învață părintele Serafim nu e nici propria sa filosofie, și nici măcar filosofia pe care a învățat-o de la dascălul său făcător de minuni, Sfântul ierarh Ioan Maximovici. Este învățătura pe care și el, și dascălul

său, au aflat-o în Biserica Ortodoxă, care este cu adevărat singurul Trup al lui Hristos.

Dacă stilul părintelui Serafim nu este exact ca al Sfinților Părinți, acest lucru se datorează faptului că a trăit în vremuri diferite față de cele în care au trăit aceștia. Totuși, dacă Sfinții Părinți ar fi trăit astăzi, poate că scrierile lor ar fi semănat cu cele ale părintelui Serafim. Și cine știe cum am mai fi putut să îl deosebim pe părintele Serafim între ceilalți...

Ne vorbește Părintele Serafim Rose

Să viețuiești potrivit unei concepții ortodoxe

Ortodoxia înseamnă *viață*. Dacă nu trăim Ortodoxia, pur și simplu nu suntem ortodocși, indiferent de credințele formale pe care le susținem.

Dar viața în lumea noastră contemporană a devenit foarte artificială, foarte nesigură și confuză. Și este inevitabil să nu fim afectați de acest lucru. Cum este posibil pentru noi, creștinii ortodocși, să ducem o viață duhovnicească autentică în aceste vremuri cumplite? Cum putem dezvolta astăzi o viziune ortodoxă asupra întregii vieți care să ne ajute să supraviețuim cu credința intactă?

Nu este nicio exagerare să afirmăm că, din perspectiva unei vieți considerate normale acum 50 de ani, viața de astăzi a devenit anormală. Valorile fundamentale și concepțiile asupra comportamentului au fost răsturnate. Generațiile stricate de astăzi, care nu au cunoscut decât traiul ușor, nu au altă lege decât satisfacerea fericirii personale în momentul prezent. Părinții se supun capriciilor fiilor, care, ajunși la vârsta maturității, nu fac decât să schimbe jucăriile și jocurile copilăriei cu distracții pentru adulți. Viața devine pentru ei o goană permanentă după „amuzament”, atât de lipsit de sens, încât un vizitator din secolul XIX, din orice țară, care s-ar uita la programele noastre de televiziune, la parcurile de distracții, la reclame, la filme, la muzică – de altfel, la toate formele culturii noastre curente – ar crede că a nimerit într-o țară de imbecili care au pierdut orice contact cu realitatea normală.

Această cultură „consumeristă”, care a fost creată de o generație egolatră, nu poate susține dezvoltarea unei vieți umane normale, cu atât mai puțin să inspire o căutare veritabilă a adevărului. Când această generație egolatră („me generation”) se întoarce către religie – lucru care se petrece foarte frecvent în ultimele câteva decenii – o face de regulă către o formă de religie „consumeristă”, centrată pe sine, plină de fanteziile unui program de televiziune. În câțiva ani, această țară a fost inundată de o varietate șocantă de culte care spală creierul și strică mintea, de guru divinizați, de swami și de alți autoproclamați „oameni sfinți”. Și aceștia nu sunt singurii care se întrec între ei pentru supunerea totală a sufletelor. Lumea secularizată de astăzi întreține o stare constantă de ispitire care exercită de asemenea presiuni asupra sufletului. Ne confruntăm permanent cu această situație – fie în muzica de fundal pe care o ascultăm pretutindeni în magazine, fie în reclamele și afișele publice și chiar în casele noastre, unde televizorul devine adesea conducătorul secret al gospodăriei, dictând valorile moderne, opiniile și gesturile.

În diferitele ei forme, această cultură transmite același mesaj: trăiește pentru prezent, distrează-te, relaxează-te. În spatele acestui mesaj se află altul, de o subtilitate sinistă, care se exprimă deschis astăzi numai în țările oficial comuniste, care în această privință sunt cu un pas înainte față de țările libere: uită-L pe Dumnezeu și viața de dincolo pentru prezent. Această filosofie a dat naștere sclaviei din lagărele de concentra- re din Uniunea Sovietică, cunoscută sub numele de Gu- lag. Pe măsură ce tot mai mulți oameni au fost subju- gați de mentalitatea de tip Disneyland american, Dum- nezeul cel adevărat a fost împins în afara societății și în mod inconștient am fost aduși mai aproape de propriul nostru Gulag.

Dar se poate întreba cineva: ce are de-a face acest lucru cu noi, care încercăm să ducem, după putințe, o

viață creștin-ortodoxă sinceră? Acest lucru ne afectează în multe privințe, dacă suntem suficient de smeriți să vedem că mediul nostru, prin faptul că este anormal, ne perturbă indiscutabil viața. Întrebarea care se pune este: ce putem face?

Există două atitudini greșite față de viața din jurul nostru pe care le adoptă mulți ortodocși din zilele noastre. Cea mai răspândită este adaptarea la spiritul veacului. Lipsindu-le un exemplu puternic în părinții lor, mulții tineri ortodocși nu sunt nici măcar conștienți că trebuie să lupte împotriva acestei ispite universale a acestei epoci „narcisiste”. Ei se amestecă bucuros cu lumea anticreștină din jurul lor. Iar aceasta înseamnă moartea sufletului. În calitate de creștini trebuie să fim diferiți de lume și să-i învățăm pe copiii noștri să observe această diferență. Altfel, nu ne putem numi creștini, și chiar creștini ortodocși.

Cealaltă atitudine eronată aflată la extrema opusă este cea ce s-ar putea numi falsă spiritualitate sau „super-spiritualitate”, manifestată de cei care au râvnă, dar nu potrivit cunoașterii (Rom. 10, 2). Pe măsură ce textele ortodoxe despre viața duhovnicească au devenit accesibile, crește numărul oamenilor care vorbesc despre „isihasm”, despre rugăciunea lui Iisus, despre stări duhovnicești exaltate etc. Este minunat să fii inspirat și să-ți împlinești înalta chemare, dar fără o conștiință foarte realistă și foarte smerită a faptului că suntem foarte departe de aceste înălțimi duhovnicești, interesul nostru se va dezvolta într-un nou joc care nu este decât o altă expresie a universului nostru marcat de consumerism și centrat pe noi înșine.

Și nu consider că exagerez importanța evitării acestor două extreme – a deșertăciunii lumești și a super-spiritualității. Asta nu înseamnă că nu trebuie să avem o conștiință realistă a solicitărilor legitime pe care lumea le exercită asupra noastră sau că nu ar trebui să respectăm și să luăm aminte la învățătura marilor pă-

rinți isihăști, să lucrăm noi înșine rugăciunea lui Iisus potrivit circumstanțelor și puterilor noastre. Problema este că trebuie să înțelegem profund ce vremuri trăim, cât de puțin cunoaștem credința noastră ortodoxă și cât de mult trebuie să ne smerim tocmai pentru a supra- viețui astăzi ca și creștini ortodocși.

Ce putem face?

Ce putem face pentru a evita extremele mai sus menționate și pentru a duce o viață cu adevărat rodnică în aceste vremuri primejdioase? Pentru că perioadele copilăriei și tinereții sunt critice pentru formarea sufletului, răspunsul la această întrebare se va adresa în primul rând părinților. Aceștia trebuie să fie conștienți de faptul că duhul lumii rareori ajută și de cele mai multe ori împiedică creșterea copiilor într-un duh ortodox autentic. Chiar și ceea ce învață un copil astăzi în școală este rareori pătruns de atitudini și filosofii eronate. De aceea părinții au o mare responsabilitate, pe de o parte de a fi atenți la ceea ce este expus copilul lor – programele TV, orele de educație sexuală la școală, filme, muzică –, iar pe de altă parte, să-și educe copilul într-o înțelegere creștină adecvată situațiilor concrete. Un copil căruia i se formează gustul pentru muzica clasică bună, pentru literatură, istorie și artă, chiar și pentru știință, este cel puțin parțial vaccinat împotriva culturii consumeriste și a ispitelor acesteia.

Dar nu numai copiii, ci noi toți ducem o luptă pe viață și pe moarte cu lumea anticreștină, care într-adevăr „este mult prea prezentă în viețile noastre” astăzi. Cineva care s-a convertit la Ortodoxie direct de la cultura rock are un drum greu de urmat înainte de a deveni un adevărat creștin ortodox. Pe de altă parte, o persoană familiarizată cu cele mai bune produse ale culturii seculare – care în Occident prezintă aproape întotdeauna conotații religioase și creștine bine definite

– are o șansă mult mai mare de a duce o viață ortodoxă normală și rodnică. Nu trebuie să ne izolăm artificial de realitatea lumii de azi; ci mai degrabă trebuie să învățăm să folosim cele mai bune lucruri pe care lumea poate să ni le ofere, pentru că orice lucru bun din lume – dacă suntem suficient de înțelepți ca să-l vedem – îl arată pe Dumnezeu și trebuie să-l folosim. Prea mulți oameni fac greșeala de a limita Ortodoxia la slujbele Bisericii, la canonul de rugăciuni și la lectura ocazională a cărților duhovnicești. Adevărata Ortodoxie presupune însă un angajament care implică toate aspectele vieții noastre. Fie ești ortodox permanent și în fiecare zi, în orice situație a vieții – fie nu ești cu adevărat ortodox. De aceea trebuie să ne formăm o concepție de viață ortodoxă și să o asumăm existențial.

Cum putem dezvolta și susține această concepție de viață ortodoxă în viața noastră zilnică?

Prima cale prin care putem dezvolta și susține această concepție ortodoxă despre lume este de a fi în contact permanent cu sursele hranei creștine, cu tot ce ne dă Biserica pentru luminarea și mântuirea noastră: slujbele Bisericii și Sfintele Taine, Sfânta Scriptură și scrierile Sfinților Părinți. Și dacă toate acestea ne aduc foloase, trebuie să avem o atitudine corectă față de ele. Să nu le folosim pentru a dobândi o cunoaștere intelectuală sau pentru a îndeplini o obligație religioasă. Aceste lucruri trebuie să atingă direct viețile noastre și să le *schimbe*. Educația noastră ortodoxă trebuie să ne dea un simț pentru ceea ce este autentic creștin; trebuie să pătrundă în inimile noastre și să poată atinge și alte inimi.

Trebuie să avem o atitudine normală, să fim cu picioarele pe pământ, să nu alunecăm în stări de exaltare și nici să nu fim cu capul în nori. De asemenea, atitudi-

nea noastră nu trebuie să fie centrată pe noi înșine, ci să se extindă cu dragoste și înțelegere creștină asupra celor care Îl caută cu adevărat pe Dumnezeu – altfel, suntem morți care își îngroapă morții, sarea care și-a pierdut gustul. Trebuie să evităm atitudinile lumești. O anumită rigiditate s-a strecurat în viața ortodoxă de astăzi. Prea adesea, în locul iubirii și iertării întâlnești neîncredere, criticism și judecată; bârfa se face ecoul unor cuvinte precum „fanatic”, „eretic”, „spion”. Fără a fi excesiv de naivi, în calitate de creștini trebuie să fim iubitori și deschiși. Și ar trebui să nu ne grăbim să judecăm, dacă avem puțină smerenie, uitându-ne la noi înșine. În sfârșit, atitudinea noastră creștină trebuie să fie una nevinovată. Să ne străduim să evităm alunecarea într-o latură lumească, exterioară Bisericii; mai degrabă trebuie să ne concentrăm asupra „unicului necesar”: Hristos și mântuirea sufletelor noastre.

Pentru orice creștin ortodox care este conștient de ceea ce se petrece în jurul lui astăzi, este evident că lumea se îndreaptă către sfârșitul ei. Sunt războaie și zvonuri de războaie, dezastre naturale de mari proporții, se înmulțesc falșii hriștoși, centralizarea crescândă a informației pregătește instaurarea guvernului unic mondial. Vremurile sunt mai avansate decât credem; Apocalipsa este acum. Atât timp cât mai este liniște să ieșim din acest „paradis al nebunilor” și să începem să-L chemăm pe Hristos.

Apartenența exterioară la Biserica Ortodoxă nu este suficientă. În acest sens, cuvintele Părintelui Gheorghe Calciu, un preot ortodox închis dincolo de Cortina de Fier, sunt edificatoare: „Să construim biserici cu credința noastră, biserici pe care nicio putere umană să nu le poată dărâma, o biserică a cărei temelie să fie Hristos”. Acest lucru este posibil dacă avem curajul să fim altfel decât lumea din jurul nostru, dacă ne formăm și hrănim o concepție ortodoxă despre lume, străbătută de o atitudine vie, normală, iubind și iertând, nu cen-

trați pe noi înșine, ci păstrându-ne nevinovăția și candoarea. Apoi, în ciuda păcătoșeniei și insuficienței noastre, credința noastră va supraviețui șocurilor la care va fi supusă și va fi o sursă de inspirație și de menținere pentru cei care Îl caută încă pe Hristos chiar în toiul naufragiului umanității care a început deja în zilele noastre.⁵

Despre viitorul lumii

Comunismul nu are răspunsul ultim, fiindcă este ceva foarte negativ. De fapt, dacă vă uitați la ceea ce se întâmplă în Rusia în ultimii zece sau douăzeci de ani, puteți vedea că există o revoltă totală, cel puțin în ceea ce privește mentalitatea oamenilor. Deși dictatura a rămas la fel de dură ca întotdeauna, mai ales în ultimii doi ani, băgând iarăși mai mulți oameni în închisori, oamenii se ridică din ce în ce mai mult, nu printr-o revoltă armată, ci în mințile lor, și devin independenți. Ceea ce înseamnă că, mai devreme sau mai târziu, întregul sistem se va prăbuși. Deci comunismul nu are răspunsul; nu va putea cuceri întreaga lume pentru a aduce fericirea de care pretinde că este capabil. Dar în același timp el pregătește terenul pentru ceva foarte important ce trebuie să se întâmple înainte să poată veni sfârșitul lumii: faptul că trebuie să existe o guvernare mondială unică, din care creștinismul să fie cumva dat afară. Iar în această privință comunismul a făcut treabă bună.

Dar pentru a furniza oamenilor un temei *spiritual* pentru un guvern mondial unic, trebuie să existe ceva mai înalt: iar în ideile Națiunilor Unite, de exemplu, putem vedea ceva ce seamănă cu un răspuns spiritual. ONU se proclamă în favoarea întemeierii unei guvernări mondiale unice, ce nu va fi o tiranie, nefiind bazată

⁵ Traducerea acestei prelegeri: Tatiana Petrache [n. ed.].

pe nicio idee particulară precum comunismul, ci pe ceva foarte vag, fără temeieri creștine. De fapt, în urmă cu vreo douăzeci de ani, au amenajat o capelă de meditație în sediul ONU, și a avut loc o mare dispută asupra obiectului de închinare din ea.. Nu poți pune o cruce, căci vei fi îndată stigmatizat drept creștin, nu poți pune nici ceva musulman sau hindus, fiindcă din nou ți se pune o etichetă; trebuie ceva aflat deasupra religiilor. În final s-au oprit la un bloc de piatră neagră. Oamenii au un simțământ de venerație în fața ei, ca în fața unui idol: un foarte vag tip de interes religios. Evident, fiecare are un anume interes religios: acesta nu se poate ascunde, iar comunismul va cădea din acest motiv. Dar tocmai pe un astfel de lucru vag dorește diavolul să pună gheara. Poți fi înșelat în oricare credință particulară, dar cel puțin pui suflet în ea și Dumnezeu poate ierta orice fel de greșeli. Dar dacă nu ai nicio credință anume și te lași în seama unor idei atât de vagi, atunci demonii pătrund și încep să lucreze.⁶

Răspuns la o întrebare despre îndrumarea duhovnicească

Iubite frate în Hristos,

Salutări în Domnul nostru Iisus Hristos! Îți mulțumesc pentru scrisoare. Apreciez seriozitatea celor scrise și de aceea îți voi răspunde cu aceeași seriozitate.

Înainte de toate vreau să-ți spun că, după știința noastră, astăzi nu mai sunt „stareți” – cum s-ar spune,

⁶ Din *Cartea Facerii, crearea lumii și omul începuturilor*, traducere de Constantin Făgețan, Editura Sophia, 2001, p. 377 [n. ed.].

adevărați bătrâni purtători de Dumnezeu (în duhul bătrânilor de la Optina), care să te îndrume nu prin înțelepciunea proprie sau prin modul în care ei îți înțelege pe Sfinții Părinți, ci prin luminarea Sfântului Duh. Acest tip de luminare nu se dă unor vremuri ca ale noastre – și, să fim sinceri, noi, în neputința, stricăciune noastră și păcatele noastre, nici nu o merităm.

Vremurilor noastre li se dă un fel mai smerit de viață duhovnicească, pe care Episcopul Ignatie Briancianinov, în excelenta lui carte *Arena*⁷ numește „viață prin sfat” – adică viață conformă poruncilor lui Dumnezeu așa cum le aflăm în Sfintele Scripturi și la Sfinții Părinți, alături de ajutorul celor mai bătrâni și mai experimentați. Un „stareț” poate da porunci; dar un „îndrumător” dă sfat, pe care trebuie să-l probezi prin experiență.

Nu cunoaștem pe cineva anume care ar putea fi în stare să-ți dea sfat în limba engleză. Dacă într-adevăr acest lucru îți este de mare trebuință, Dumnezeu ți-l va trimite când va crede El de cuviință, după credința și nevoia ta, fără a-l căuta cu tot dinadinsul.

Dar fiindcă tot mi-ai scris, pornind de la ceea ce ai scris voi încerca să-ți spun un cuvânt sau două din sfaturi mai generale, provenite din experiența micii noastre comunități monahale și lectura Sfinților Părinți.

a) În primul rând deprinde-te să fii împăcat cu situația duhovnicească în care te afli, folosindu-ți toate resursele. Dacă starea ta duhovnicească este aridă, nu lăsa ca acest lucru să te descurajeze, ci lucrează din toată puterile la ceea ce crezi că poți să faci pentru viața ta duhovnicească. Este foarte important ca încă de la început să primești Tainele Bisericii și să mergi regulat la slujbele ei. Pe lângă aceasta, trebuie să te rogi în mod regulat, dimineața și seara, împreună cu familia, și să

⁷ Tradusă în românește sub titlul *Ofrandă monahilor contemporani*, Fundația Dosoftei, București 2002. [n. tr.].